

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kamerové systémy a nutnost odstranění fikce souhlasu se zachycením podoby z návrhu nového občanského zákoníku

Součástí návrhu nového občanského zákoníku[1] je zavedení fikce souhlasu při vstupu do prostor, kde může docházet ke sledování. Navrhované ustanovení § 85 odst. 2 nového občanského zákoníku by mělo znít: „Vstoupí-li někdo o své vůli do prostor, kde je obvyklé očekávat, že jeho podoba bude zachycena, a byl-li na to předem upozorněn, platí, že k tomu udělal svolení.“ V tomto článku se budu věnovat nemalým rizikům, které toto řešení podle mého názoru přináší.

Možnosti zachycení podoby jsou různé, od jednorázové fotografie, přes nahrávání podoby na kameru bez soustavného záznamu, až po zaznamenávání podoby kamerovým systémem se stálým záznamem. Ve svém příspěvku se budu věnovat právě kamerovým systémům a to bez ohledu na to, zda pořizují záznam a jsou tedy zároveň předmětem regulace ze strany zákona o ochraně osobních údajů, a nebo záznam soustavně nepořizují, a tento zákon se pak na jejich používání nevztahuje.

Podoba člověka podle nového zákoníku by měla být chráněna všude, tedy i mimo soukromé prostory. V § 85 odst. 1 NOZ je zakotvena nutnost disponovat pro zachycení podoby člověka jeho svolením. Forma tohoto svolení není nijak upravena, stejně jako tomu je ve stávající úpravě občanského zákoníku (§ 12 odst. 1 OZ). Není tedy vyloučen ani souhlas konkludentní, což vyplývá z logiky věci, kdy je často prakticky nemožné získat od všech souhlas výslovná, a což také odpovídá i dosavadní praxi posuzování podobných případů. Možnosti posuzování platnosti konkludentního souhlasu zavedení fikce souhlasu ustanovením § 85 odst. 2 NOZ omezuje. V důvodové zprávě k návrhu zákona přitom zavedení této nové fikce souhlasu není nijak zdůvodněno. Uvedená úprava popírá nutnost posuzovat účelnost zpracování osobních údajů, což je jeden ze základních principů zakotvený například v evropské směrnici o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (95/46/ES). V konečném důsledku by toto ustanovení, jehož účelem zřejmě má být zvýšení právní jistoty, vedlo k ještě masivnějším zásahům do osobnostních práv občanů bez toho, aby byla dána možnost individuálně posoudit, zda je ten jaký zásah oprávněný či nikoli.

Za projev souhlasu se zde považuje pouhý vstup do určitých prostor za splnění určitých dalších podmínek. Předně by se mělo jednat o vstup „o své vůli“. Posouzení této otázky souvisí zejména s tím, nakolik může člověk „o své vůli“ do tohoto prostoru, kde může být zachycena jeho podoba, nevstoupit. Tedy zda vůbec reálně existuje možnost volby. Prostor může být nejen vnitřek nějakého objektu, ale i prostor venkovní, tedy vše mimo soukromé prostory, které jsou v důvodové zprávě k zákonu omezeny na bydliště a místo výkonu obvyklé profese.[2] Může být tedy projevem vůle například vstup do budovy státního úřadu, který je vybaven kamerovým systémem, na základě výzvy?

Je projevem vůle vstup do podobně monitorovaného zdravotnického zařízení, kam je například zraněný dopraven rychlou záchrannou službou? Je projevem vůle opuštění bytu v činžovním domě vybaveném kamerovým systémem nebo chůze po ulici v centru města, kde si konkrétního člověka postupně přebírá do svého hledáčku jedna kamera městského kamerového systému za druhou? To, že rozšiřování kamerových systémů je v ČR stále větší i v porovnání s ostatními evropskými zeměmi hovoří například studie prezentovaná organizací Privacy International v lednu tohoto roku pod názvem „European Privacy and Human Rights (EPHR) 2010“, kde je rozšíření kamerových systémů v České republice popsáno jako “endemic surveillance” tedy jako všudypřítomný dohled.[3] Počty kamerových systémů tedy stále stoupají a tomu, kdo by projevil vůli nebýt monitorován, by tak prakticky postupně nebylo například umožněno využívání celé řady služeb (banky, obchody, restaurace, dopravní prostředky).

Další podmínkou, která musí být splněna, aby bylo možné fikci souhlasu uplatnit, je nutnost, aby člověk byl na monitorování upozorněn. Není nijak specifikováno, jakým způsobem by se tak mělo dít. Informační povinnost o kamerových systémech je dlouhodobým problémem, kterým se při kontrolní činnosti zabývá Úřad pro ochranu osobních údajů. Zatímco někde se můžeme setkat s upozorněním s piktogramem kamery, jinde sází spíše na utajené monitorování. Například u pražského městského kamerového systému existuje sice seznam kamer, ale z označení některých kamer je zřejmé, že má sloužit spíše k interní potřebě jejich provozovatelů. U některých kamer nelze zjistit ani jejich umístění (například kamery umístěné v městských sadech), u žádných pak prostor, který zabírají (snad s čestnou výjimkou Prahy 6). Seznam je navíc neaktuální.[4] I kdyby tomu tak ale nebylo a seznam na internetu byl vyčerpávající, je zřejmé, že pouhé upozornění na internetu je nedostačující, protože vyžaduje od člověka aktivní vyhledávání informací, místo toho, aby tyto informace pasivně přijímal. Je absurdní, že by si člověk předtím, než vyjde z domu do města, kontroloval na internetu stránky obchodů, kam hodlá vstoupit a zjišťoval, zda tam náhodou kamery nejsou, nebo kdyby kontroloval nasměrování různých venkovních kamer na ulicích, kterými hodlá procházet. Jediným možným způsobem upozornění je tak logicky zveřejnění informace přímo na místě. U městských kamerových systémů se s tímto způsobem ale prakticky nesetkáme.

Poslední podmínkou je skutečnost, že se musí jednat o „prostor, kde je obvyklé očekávat“, že k zachycení podoby dojde. Oprávněnost zásahu se tedy do značné míry bude odvíjet od jeho obvyklosti. Pojem „obvyklé“ je přitom velmi pružný a je zřejmé, že tato úprava v občanském zákoníku by s ohledem na současný trend vedla k dalšímu rozšiřování kamerových systémů a k rychlé proměně obsahu tohoto pojmu. Zmíněná úprava pak bude sloužit zejména k legitimizaci původně neoprávněných zásahů do osobnostních práv. Pokud dovedeme věc ad absurdum, tak se na základě této úpravy můžeme postupně dočkat například i monitorování veřejných toalet, kde za dostačující důvod bude považována obvyklost takového jednání (tzn. dělají to všichni), projev vůle toaletu navštívit tím, že vstoupím a upozornění, že prostor je monitorován. Jakýsi regulativ můžeme najít v § 90 NOZ, který říká, že „využití zákonného důvodu k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny, písemnosti osobní povahy nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy člověka“. Pro zachycování podoby člověka je ovšem toto ustanovení nepoužitelné. V tomto ustanovení se totiž mluví o použití podobizny člověka a nikoli také o zachycení podoby, které musí použití podobizny předcházet.

Problém fikce souhlasu je prohlubován v dalších ustanoveních nového občanského zákoníku. V § 86 odst. 2 NOZ je upravena fikce souhlasu s rozmnožováním a rozšiřováním podobizny obvyklým způsobem, která je navázána na fikci souhlasu se zachycením podoby člověka. V § 88 odst. 2 NOZ je pak zakotvena povinnost nahradit škodu v případě, že je souhlas s použitím podobizny odvolán. Pokud lze za svolení považovat pouhé vkročení do monitorovaných prostor, pak například veřejně známé osoby, které mohou rozumně předpokládat, že s jejich pohybem po veřejných prostorech, o tom s kým se na ulici pohybují, v jakém stavu apod., může být prostřednictvím záznamů

seznamována veřejnost, by s tímto zaznamenáváním jejich podoby udílely rovněž souhlas se zveřejňováním a šířením těchto záznamů. V případě, že by v důsledku odvolání tohoto presumovaného souhlasu v budoucnu vznikla někomu škoda, musel by dotýčný škodu nahradit.

Z výše uvedených důvodů považuji za nezbytné ustanovení § 85 odst. 2 NOZ z návrhu nového občanského zákoníku odstranit. Již § 85 odst. 1 NOZ upravuje možnost zachycování podobizny se souhlasem člověka. Způsob projevení tohoto souhlasu přitom nemusí být v zákoně stanoven a může se tak jednat i o souhlas konkludentní, byť zřejmě jednoznačnější, než je pouhé opuštění soukromých prostor. Podobná konstrukce souhlasu je užita jak ve stávající úpravě občanského zákoníku, tak v zákoně č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů. Toto ustanovení považuji za dostačující a umožňující individuální posouzení jednotlivých případů zachycování podob občanů, které umožní také posuzování jednotlivých aspektů konkrétního případu, jakož i preciznější uplatnění zásady proporcionality při posuzování vyváženosti jednotlivých základních lidských práv, zejména pak práva vlastnického nebo práva na informace na straně jedné a práva na nedotknutelnost osoby a ochranu soukromí na straně druhé.

Mgr. Jan Vobořil,
právník

[Iuridicum Remedium, o.s.](#)

Vírská 14/278,
198 00 Praha 9

Kancelář a korespondenční adresa:

U Průhonu 23/1201
170 00 Praha 7

Tel.: + 420 222 515 564

Fax: + 420 222 515 564

e-mail: iure@iure.org

[1] http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Navrh%20obcanskeho%20zakoniku_ver_2010.pdf

[2] http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova%20zprava%20OZ_ver_2010.pdf

[3] <http://www.slidilove.cz/content/evropske-soukromi-lidska-prava-2010-v-cr-dochazi-k-systemovym-selhanim-pri-prosazovani-bezpe>

[4] <http://magistrat.praha-mesto.cz/Urad/Odbory-magistratu/krizoveho-rizeni/area5852>

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)